

Minnisblað

Til: Peirra er málið varðar
Frá: Lögfræðideild Landspítala / og
Dags. 25. mars 2020
Efni: Réttarstaða starfsmanna sem sinna sjúklingum með hættulega sjúkdóma

Starfsmenn Landspítala eru tryggðir eins og aðrir heilbrigðisstarfsmenn í þjónustu ríkisins. Þeir njóta réttinda samkvæmt lögum og kjarasamningum. Eftirfarandi réttindi starfsmanna koma einkum til skoðunar ef starfsmaður veikist eða verður fyrir tjóni sem tengja má við starf hans/vinnustað.

- Veikindaréttur. Réttur starfsmanns til launa í veikindaförföllum ræðst fyrst og fremst af starfstíma hans og getur að hámarki orðið 360 dagar. Sjá nánar veikindakafla kjarasamninga viðkomandi heilbrigðisstarfsmanna.

Starfsmenn sem ráðnir eru inn í gegnum bakvarðasveit heilbrigðiskerfisins njóta aukins veikindaréttar ef þeir veikjast af Covid19 sjúkdómi í samræmi við yfirlýsingu ráðherra frá 6. mars 2020.
- Réttur vegna vinnuslysa og atvinnusjúkdóma. Starfsmenn sem slasast í vinnu eða á leið í eða úr vinnu og þeir sem veikjast af atvinnusjúkdómi geta öðlast aukinn veikindarétt. Sjá nánar viðkomandi ákvæði í kjarasamningum. Smit sem stafar frá sjúklingi gæti flokkast sem atvinnusjúkdómur.
- Annað tjón starfsmanna vegna slysa og atvinnusjúkdóma. Auk launa í veikindaförföllum á starfsmaður rétt á endurgreiðslu kostnaðar og útgjalda sem hann verður fyrir vegna atvinnusjúkdóms (og vinnuslyss) og slysatryggingar almannatrygginga bæta ekki, sbr. lög um slysatryggingar almannatrygginga nr. 45/2015. Sjá nánar viðkomandi ákvæði í kjarasamningum. Þetta getur t.d. átt við um lyfjakostnað, sjúkrapjálfun o.fl.
- Líftryggingar og örorkubætur.

 - Slysatryggingar almannatrygginga: Sjá lög um slysatryggingar almannatrygginga nr. 45/2015 þar sem m.a. er fjallað um sjúkrahjálp, dagpeninga, örorkubætur og dánarbætur.
 - Slys í starfi: Sjá reglur nr. 30/1990 um skilmála slysatryggingar ríkisstarfsmanna samkvæmt kjarasamningum vegna slysa sem þeir verða fyrir í starfi, sjá vefslóðina; http://www.fjarmalaraduneyti.is/log_og_reglugerdir/reglugerdir/starfsmenn_rikisins/nr/941. Trygging þessi tekur til dauða og varanlegrar örorku og er í eigin áhættu ríkissjóðs.
 - Slys utan starfs: Sjá reglur nr. 31/1990 um skilmála slysatryggingar ríkisstarfsmanna samkvæmt kjarasamningum vegna slysa sem þeir verða fyrir utan starfs, sjá vefslóðina; http://www.fjarmalaraduneyti.is/log_og_reglugerdir/reglugerdir/starfsmenn_rikisins/nr/943.
 - Almenna skaðabótareglan: Sjá skaðabótalög nr. 50/1993.
 - Vinnuveitandaábyrgð: Á grundvelli vinnuveitendaábyrgðar ber vinnuveitandi ábyrgð á tjóni sem starfsmaður hans veldur með ólögumætum og saknæmum hætti á vinnutíma. Regla þessi

getur átt við um tjón sem starfsmaður veldur öðrum starfsmanni. Það er ekki skilyrði að vinnuveitandi eigi sjálfur sök á tjóninu.

- f. Lífeyrissjóðir: Auk framanritaðs getur reynt á réttindi starfsmanns gagnvart lífeyrissjóði starfsmanns í tengslum við andlát og örorku.

Þá má minna á að atvinnurekendur, t.d. heilbrigðisstofnunum, ber skylda til að tryggja að gætt sé fyllsta öryggis og góðs aðbúnaðar og hollustuhátta á vinnustöðum þannig að þar sé framfylgt lögum og settum reglum um vinnuvernd. Þeim ber einnig að gera starfsmönnum sínum ljósa sjúkdómahættu sem kann að vera bundin við starf þeirra.

Spurt hefur verið hvort heilbrigðisstarfsmönnum sé í einhverjum tilvikum heimilt að hafna því að sinna sýktum/veikum sjúklingum. Því er til að svara að heilbrigðisstarfsmaður getur ekki skorast undan störfum sínum af þessari ástæðu. Eina lögbundna undantekningin er í 14. gr. laga um heilbrigðisstarfsmenn nr. 34/2012, þar sem segir: „*Heilbrigðisstarfsmanni er heimilt að skorast undan störfum sem stangast á við trúarleg eða siðferðileg viðhorf hans, enda sé tryggt að sjúklingur fái nauðsynlega heilbrigðisþjónustu.*“.

Þá skal það áréttað að ríkið er sjálft í ábyrgð vegna trygginga og ábyrgða sem á því hvílir vegna starfsmanna sinna og kaupir ekki slíkar tryggingar hjá tryggingafélögum. Ekkert bendir til að það fyrirkomulag sé til þess fallið að rýra réttarstöðu starfsmanna.